

Dossier Mèdia.cat

La mort de Carlos Sentís als mitjans de comunicació catalans

Miquel Andreu, Joan Canela, Roger Palà i Laia Soldevila

L'abril de 2010, l'Observatori Crític dels Mitjans Mèdia.cat feia públic un dossier especial arran del tractament mediàtic que va rebre la mort de Juan Antonio Samaranch. El traspàs del qui va ser president del Comité Olímpic Internacional va generar nombroses reaccions, però pocs mitjans de comunicació van explicar la trajectòria del personatge en totes les seves vessants, inclosa la seva destacada militància franquista. Per contra, se'n va ressaltar el seu paper com a impulsor de l'olimpisme i el seu rol com a impulsor de la imatge de Catalunya al món. Samaranch, però, no va ser l'únic personatge amb participació destacada al règim franquista que, posteriorment, ha vist minimitzada aquesta faceta de la seva trajectòria. Un altre exemple d'aquest cas de memòria selectiva fa referència al periodista Carlos Sentís, recentment traspassat a l'edat de 99 anys.

Carlos Sentís no ha amagat mai les seves simpaties pel règim franquista. Ha estat objecte de discussió la seva pertinença o no als serveis d'espionatge del general Franco (ell sempre ho va negar) però en cap cas pot posar-se en dubte la seva simpatia pel règim imposat el 1939. Una adhesió que mai va amagar i que el va dur a ser corresponsal arreu del món de diaris com *ABC* o *La Vanguardia*. També va ser director d'EFE, en aquella època l'agència oficial de notícies del règim franquista, del diari *Téle/Exprés* o de Ràdio Barcelona. Durant la darrera etapa del règim va apropar-se als sectors reformistes i va acabar integrant-se a la Unión del Centro Democrático (UCD) d'Adolfo Suárez, essent escollit diputat per Barcelona el 1977 i el 1979. Sobta, doncs, que la majoria de mitjans de comunicació, a l'hora d'abordar l'obituari de Sentís, hagin minimitzat aquest aspecte de la seva trajectòria vital. És cert que la seva contribució periodística és rellevant, per exemple com a corresponsal al Procés de Nüremberg. També és digna de menció la seva trajectòria política durant la Transició, com a impulsor del retorn del president de la Generalitat a l'exili, Josep Tarradellas. Però que aquests aspectes del personatge siguin plenament explicats no justifica que n'hi hagi d'altres que quedin a l'ombra.

Cal remarcar que no és la primera vegada que el Grup de Periodistes Ramon Barnils es mostra crític amb la figura de Carlos Sentís. L'abril de 2009, en motiu de la concessió al Col·legi de Periodistes de la medalla al mèrit al treball per part del Govern espanyol, el Grup va impulsar una recollida de signatures entre la professió per mostrar la indignació davant d'aquest fet, que va reunir l'adhesió de més de seixanta col·legiats. El Grup Barnils va organitzar, així mateix, l'acte *Els altres periodistes de 1939*, on destacava la figura de professionals del periodisme dels anys 30 com Just Cabot, Eugeni Xammar, Josep Maria Lladó, Tísner o Pere Calders. L'objectiu, més que blasmar la figura de Carlos Sentís, ha estat sempre posar sobre la taula la feblesa de la memòria històrica del país i la necessitat de tenir-la present a l'hora d'exercir la professió.

És per això que Mèdia.cat, l'observatori crític dels mitjans impulsat pel Grup de Periodistes Ramon Barnils, ha volgut analitzar en aquest dossier d'urgència les reaccions mediàtiques a la mort de Carlos Sentís. Ho fa amb l'objectiu de determinar en quina mesura els mitjans de comunicació han explicat la totalitat o només una part de la biografia de Sentís. Mèdia.cat ha analitzat les informacions sobre el tema en els següents formats:

- Informacions publicades per la premsa escrita editada a Barcelona (*La Vanguardia*, *El Periódico*, *El Punt Avui* i *Ara*) el dia 20 de juliol, l'endemà de la mort de Sentís.
- Continguts dels Telenotícies Vespre de TV3 del 19 de juliol, únic espai informatiu de la televisió pública catalana on s'esmenta la mort de Sentís (al marge de la reemissió del programa d'entrevistes "Identitats" dedicat a la seva figura).
- Els espais informatius i d'opinió de Catalunya Ràdio i RAC 1 dels dies 19 i 20 de juliol.
- Els continguts dels principals diaris digitals catalans

Si bé és cert que arran de la lectura d'aquest dossier pot envair-nos una sensació de *déjà-vu* amb el 'cas Samaranch', en aquesta ocasió Mèdia.cat ha pogut constatar cert canvi en la dinàmica mediàtica. La incidència de les xarxes socials com a contrapès informatiu –sobretot Twitter– i les primeres informacions difoses per gran part de la premsa digital, que destacaven per sobre de tot el rol franquista de Sentís, sens dubte han influït en que alguns mitjans hagin esmentat, encara que fos de forma tangencial, el paper de Sentís durant el franquisme. Segueixen havent-hi, però, moltes omissions, i cal destacar-les.

Sovint es parla de Carlos Sentís com una figura "complexa" i amb "clarobscur". Probablement, explicar la complexitat sigui una de les tasques més importants del periodista. Explicar la realitat aportant-hi tots els punts de vista és precisament un punt clau de la nostra feina. La complexitat, doncs, va associada amb l'ofici. No ha de ser mai un argument per no fer bé la feina que ens pertoca.

Carles Sentís, "l'espion de Franco"

Carlos Sentís va començar els seus passos com a periodista durant els primers anys 30 a *La Publicitat*, publicació de la centrista i catalanista Acció Catalana. Més tard va passar per capçaleres com *Mirador*, *La Veu de Catalunya* o *L'Instant*, les dues darreres vinculades a la Lliga Regionalista de Francesc Cambó. Fidel als principis de la dreta catalana i monàrquica, davant del fracàs del cop d'estat de 1936 a Barcelona Sentís va decidir exiliar-se. El mes d'agost va embarcar en un vaixell alemany fins a Gènova, on retrobà Cambó. Va ser llavors quan començà a treballar pel *Servicio de Información del Noroeste de España* (SIFNE), els serveis d'espionatge creats per Cambó. Potseriorment, seguiria desenvolupant la seva activitat a l'Estat francès i especialment a Marsella, on va coincidir amb Josep Pla, i a París, on mantenia contactes amb les seves amistats del bàndol republicà.

Espionatge durant el franquisme

El propi Carlos Sentís admet a les seves *Memòries d'un espectador* la pertinença al SIFNE, per bé que explica que només va redactar "alguns despatxos amb les coses que havia vist a Barcelona els primers dies de la guerra". De fet, Sentís sempre va negar amb rotunditat haver estat espia de Franco. D'aquesta època, per exemple, data una anècdota especialment reveladora que li ha valgut el sobrenom de "l'espion de Franco" i que ell mateix recull a les seves *Memòries*, per bé que en nega tota autenticitat. S'explica que, l'any 1937, en plena Guerra Civil, en un cafè francès de no se sap quina ciutat, sona el telèfon i algú crida: "L'espion de Franco, à l'appareil!". I Sentís s'aixeca per anar a atendre la trucada. Les activitats de Sentís i Pla en l'organització del SIFNE estan ben detallades en textos com *Josep Pla, el difícil equilibri entre literatura i política* (1927-1939) o *Josep Pla. Biografia del solitari*, de la historiadora Cristina Badosa. Les activitats del SIFNE, inclosa la participació de Sentís i Pla, queda acreditada al documental *Espies de Franco*, de Xavier Montanyà, estrenat l'any 2010, que aporta documentació fins llavors inèdita de l'arxiu militar d'Àvila.

"Finis Cataloniae?"

Finalment, Sentís decidí integrar-se en l'exèrcit sublevat i acabà entrant a Barcelona amb l'exèrcit feixista el gener de 1939. D'aquesta època data l'article *Finis Cataloniae? El fin de una película de gangsters, simplemente*, publicat el 17 de febrer de 1939 per *La Vanguardia Española*. El seu argument: amb la victòria feixista no s'acabava Catalunya, sinó una determinada Catalunya: "Señores, un poco de reflexión. Bueno, sí: los últimos días de Cataluña... la de Durruti... Las últimas horas de Cataluña... la de Companys... la de Negrín... ¡Perfecto! Pero Cataluña es algo más y algo más eterno que eso. Eso no ha sido más que the end, el cartelito de fin de esta gigantesca ampliación de Scarface o de El imperio del crimen. Aquella Cataluña acabó; pero la Cataluña real, que diría vuestro y nuestro caro Charles Maurras, hoy, precisamente, empieza a amanecer".

Corresponsal arreu del món

És a partir d'aquí que comença la seva trajectòria com a corresponsal. Durant la dècada del 1940 fou corresponsal de guerra de diversos mitjans, destacant les seves cròniques als diaris ABC i *La Vanguardia*, sobre els conflictes de l'Àfrica. Posteriorment, en finalitzar la Segona

Guerra Mundial, assistí a l'alliberament del camp de concentració de Dachau per part de l'exèrcit nord-americà i a les sessions dels Judicis de Nuremberg. Corresponsal durant alguns anys a Nova York i París, fou director de l'agència EFE el 1963, del diari *Tele/eXpres* el 1966 i de Ràdio Barcelona el 1972.

Diputat per la UCD i Conseller del Regne

Després de la mort del dictador va fer costat al president Adolfo Suárez. L'any 1977 fou escollit en les eleccions generals diputat per la província de Barcelona al Congrés dels Diputats pel partit d'Unió del Centre Democràtic (UCD), essent reescollit en les eleccions generals de 1979. Durant la seva estada al Congrés fou nomenat vicepresident de la Comissió d'Afers Estrangers. En abandonar el Congrés espanyol l'any 1982 fou nomenat Conseller del Regne. Des de la seva posició a Madrid, Sentís va defensar el restabliment de la Generalitat de Catalunya, contribuint activament al retorn del president Josep Tarradellas. L'any 1977 havia estat nomenat Conseller sense cartera de la Generalitat de Catalunya en el primer govern de Josep Tarradellas, càrrec que abandonà el 1980.

Degà no electe del Col·legi de Periodistes

Carlos Sentís va ser degà del Col·legi de Periodistes (CPC) entre el 1986 i el 1991, però mai va ser votat en unes eleccions obertes als col·legiats, sinó que, com a antic president de l'Associació de la Premsa de Barcelona –organisme hereu també de la dictadura- i davant la manca d'una altra candidatura, va assumir el càrrec de degà del CPC fins que el 1991 va ser substituït per Josep Pernau, un periodista de tarannà clarament democràtic. Durant els darrers anys de la seva vida, Carlos Sentís va matisar la seva filiació al règim franquista argumentant que ho havia fet forçat per les especials circumstàncies del moment. "En una Guerra Civil has d'estar amb els uns o amb els altres, no pots triar un tercer lloc", afirmava fa pocs mesos en una entrevista a Televisió de Catalunya. Al llarg dels seus 99 anys, Sentís mai va penedir-se públicament d'haver treballat a les ordres del règim franquista.

El *Telenotícies* de TV3 aborda la mort de Carlos Sentís en la seva edició del vespre del 19 de juliol. La notícia apareix destacada al sumari, sota el títol "Adéu a un segle de periodisme". En el sumari es destaca que Sentís va cobrir com a periodista els judicis de Nüremberg i que "va participar en la Transició espanyola", sense esmentar quin paper hi va jugar.

El *Telenotícies* ofereix tres unitats informatives diferenciades sobre la mort de Sentís, que obre la part cultural de l'informatiu. La primera peça recupera una entrevista a Sentís realitzada pel programa *Els Matins* de TV3 vuit mesos enrere, en motiu de la presentació de la segona part de les seves memòries. Amb música ambiental, la peça transcorre sota el títol "tota una vida dedicada al periodisme" i inclou dues declaracions de Sentís, on afirma que li agradaria ser recordat "com el que sóc, una persona afable, tranquil·la, de bona fe".

La segona peça és un perfil històric de Sentís, de qui es comenta que té una "biografia excepcional". En la introducció s'esmenta que va ser director de l'agència EFE, per bé que no s'explica que va ostentar el càrrec durant la dictadura. També es diu que va ser president del Col·legi de Periodistes. La notícia comença destacant la medalla al mèrit rebuda per Sentís el gener de 2009 al Col·legi de Periodistes, per bé que no fa cap esment de la carta de protesta signada per seixanta col·legiats crítics amb la cerimònia. TV3 destaca sobretot el seu paper de cronista a partir dels anys 40, i esmenta també la seva trajectòria política, primer com a secretari d'un conseller de Companys, i posteriorment, la seva aproximació a la Lliga. L'off de la notícia explica que "treballa d'informador" per aquest partit, però no esmenta les fonts que assenyalen que Sentís va treballar al *Servicio de Información del Nordeste de España* (SIFNE), els serveis d'espionatge creats per Francesc Cambó. La peça esmenta el fet que Sentís "lluitarà al costat del bàndol franquista", però ho farà "per escapar, diu, de la situació que llavors es vivia a Catalunya". El *Telenotícies* recupera una cita literal de Sentís: "*No tenies un altre remei. Quan hi ha una Guerra Civil has d'estar amb els uns o amb els altres, no pots estar a un tercer lloc*".

El perfil biogràfic esmenta també que Sentís va jugar "un paper important" en el retorn de Tarradellas –sense explicitar quin– i que va ser escollit diputat per la UCD els anys 77 i 79. El defineix com a "monàrquic, conservador i catalanista", i afirma que va defensar "el restabliment de la Generalitat". TV3 clou el seu perfil biogràfic amb la inclusió d'una bateria de declaracions, que lloen en tots els casos la seva figura. L'expresident de la Generalitat, Jordi Pujol, afirma que ha estat "una figura de gran rellevància política i periodística". Ferran Mascarell, conseller de Cultura del Govern català, el defineix com un "periodista de gran intel·ligència, mestre i polític subtil". Jaime Arias, conseller editorial de *La Vanguardia*, el defineix com un "home de reconciliació".

El tractament que ha fet la premsa en paper editada a Barcelona de la mort de Carlos Sentís ha consistit, bàsicament i en quasi tot el seu gruix, en un repàs -més o menys exhaustiu segons el cas- de la seva trajectòria vital i professional -periodística i política-.

Se l'ha descrit arreu com un personatge polièdric i complex, sovint usant el concepte de complexitat com a eufemisme per no parlar obertament de la seva adhesió a la causa franquista. Com que sense la vinculació a la dictadura no s'entén aquesta complexitat del personatge, ens hem fixat en les referències que han fet els diferents mitjans a aquesta vinculació. Perquè, a diferència del cas de la mort de José Antonio Samaranch, quan el consens mediàtic a l'hora d'ocultar el passat franquista del dirigent olímpic va ser general, aquesta vegada no hi ha hagut cap diari dels analitzats que, almenys, no en fes esment.

En quant a extensió i posició, tres de les quatre capçaleres (*Ara*, *Avui-El Punt* i *La Vanguardia*) han ubicat la mort de Sentís en portada. Els dos primers en un requadre secundari i amb dues pàgines cadascun a l'interior (*l'Avui* una mica més); el tercer -on col·laborava Sentís des de l'any 39-, dedicant-li la foto principal i sis pàgines internes. *El Periódico*, per contra, ha estat el que menys espai hi ha dedicat (una pàgina) i l'únic que no ho ha tret en portada.

La Vanguardia

És el mitjà on Sentís va col·laborar durant més temps i on ho feia fins poc abans de morir, i el rotatiu del Grup Godó és el que li dedica més espai (6 pàgines) i rellevància (foto principal de portada). Hi trobem un article d'Ignacio Orovio, un de Xavi Ayén, un de Javier Godó, un de Jaime Arias, un de Sergio Vila-Sanjuán i un de Julià Guillamon, així com un recull de "fragments de vida" del protagonista.

Ignacio Orovio es limita a reproduir el seguit de reaccions de diferents personatges sobre la mort de Sentís, un recull que l'autor defineix com a "allau de reaccions d'afecte i de reconeixement en l'àmbit polític i en el món periodístic i literari". Efectivament, no hi ha ni una sola opinió crítica amb la trajectòria de Sentís.

El d'Ayén, el més extens i genèric, no oculta la relació del periodista amb la dictadura, així com l'actitud de "servir fidelment Don Joan de Borbó i el seu fill Joan Carles". En quant al franquisme i la guerra, Ayén parla clarament de les tasques de Sentís al servei d'informació de Cambó a l'estranger "per donar suport al bàndol franquista", del seu pas per "les trinxeres de la Guerra Civil", del seu bany al Palomares "al costat de Manuel Fraga" o de l'"animadversió" que va generar en certs sectors de la societat catalana. També explica que "malgrat treballar a ambaixades o mitjans franquistes, va mantenir un contacte fluid amb gent de l'exili republicà, els seus antics amics d'abans de la guerra". Fins i tot diu que Sentís "intercedia a favor de presoners polítics de la postguerra amb cartes de recomanació".

Amb tot, per Ayén, les crítiques que va rebre per haver estat vinculat al règim "personalitzen en ell el que va ser no una postura aïllada, sinó de bona part de la burgesia catalana -encarnada en Cambó- que va escollir Franco com a mal menor -suposaven- davant l'amenaça, més o menys certa, d'un esquerranisme revolucionari". Finalment, Ayén esmenta els càrrecs que

Sentís va exercir a l'etapa final de la dictadura, com la direcció de l'agència oficial EFE o la direcció general de Coordinació Informativa.

Per la seva banda, l'article de Javier Godó no fa cap referència ni a la guerra ni al franquisme, mentre que el de Jaime Arias, tot i que amb to justificatiu, diu que Sentís “es va haver d'exiliar, passar per la zona franquista” i defineix el cop d'estat com a “boja rebel·lió que fins i tot va pretendre l'estúpida liquidació d'una cultura i un idioma mil·lenaris”. Al de Sergio Vila-Sanjuán hi apareix la referència al bany a les aigües del Palomares amb el ministre franquista Fraga Iribarne.

Finalment, l'article de Julià Guillamon, sense fer cap esment a la relació de Sentís amb el franquisme, sí que s'atura a explicar els contactes que el periodista va mantenir en alguna ocasió amb exiliats com Núria Folch, vídua de l'escriptor, poeta i editor Joan Sales, o el cartellista Carles Fontserè.

El Periódico

El Periódico és l'únic diari que no publica el tema en portada i el que menys espai hi destina (una pàgina). I ho fa amb un article de redacció i un d'anàlisi signat per Joan Tàpia.

A l'article de redacció ni el títol ni els subtítols estan connotats, però a dins sí que s'explica que Sentís “abandona Catalunya a l'esclatar la Guerra Civil. Posteriorment va exercir com a secretari del destacat falangista Rafael Sánchez Mazas, ministre sense cartera del dictador Francisco Franco”.

Tàpia, a la seva peça, fa referència a la feina que feia el periodista a l'oficina d'informació de Cambó, que “recolzava la sublevació”, a la integració en les “estructures del règim al costat de Rafael Sánchez Mazas” i a les acusacions de saqueig que li va fer l'escriptor Juan Ramón Jiménez. Tàpia explicita que Sentís va “escollir bàndol”, un bàndol que, segons l'articulista, però, era “l'ordre contra la FAI”.

Ara

L'article principal sobre la mort de Carlos Sentís l'escriu Àlex Gutiérrez, acompanyat d'una cronologia dels principals moments de la vida del personatge i de dos articles amb les col·laboracions de Josep M. Casasús i Josep M. Figueres.

Gutiérrez recorre a termes com “clarobscur” i “ombres” per definir la trajectòria de Sentís. No amaga en cap moment, però, la relació entre el periodista i el règim franquista; de fet, el tema apareix ja al subtítol. Dins el text es parla clarament d’“adhesió al franquisme”, de “proximitat amb el poder” i de “capacitat d'adaptació” als nous escenaris que s'anaven succeint. Es fa referència també a les acusacions en aquest sentit que li van fer altres periodistes com el contemporani Eugeni Xammar o el més recent Ramon Barnils, així com l'escriptor Juan Ramón Jiménez. També es parla de l'article que Sentís va escriure tot just acabada la Guerra Civil, titulat *Finis Cataloniae?* en què denostava la Generalitat republicana, i de la feina que el periodista va fer al costat del dirigent falangista Sánchez Mazas, a qui al text es descriu, sorprenentment sense cometes, com a “heroi de guerra”. En una peça a part, es recull la descripció que el periodista Agustí Calvet, *Gaziel*, va fer de Sentís, a qui titllava de “defensor entusiasta de totes les tesis espanyolíssimes del nou règim franquista”.

En quant a la peça cronològica, també es parla de la seva tasca als serveis d'informació del polític català afí a Franco, Francesc Cambó, per la qual sovint se l'ha acusat d'espia. També s'hi esmenta el seu retorn a Espanya el 1937 i la seva unió a l'exèrcit franquista.

Per contra, les col·laboracions de Casasús i Figueres passen per alt tota aquesta vessant. Casasús no n'escriu ni una sola ratlla i Figueres es limita a dir que “s'esvairà l'episodi fosc de servei al franquisme arran de la guerra. Restarà l'escriptor: articulista, corresponsal, cronista sempre”.

Avui-El Punt

Aquest diari dedica al tema un article de redacció d'una pàgina i tres articles d'opinió d'Agustí Pons, Josep M. Casasús (que repeteix a l'*Ara*) i Manuel Cuyàs.

L'article principal no té connotacions de cap tipus al titular, però dins el text, en el repàs de la trajectòria de Sentís, hi ha un salt significatiu entre els inicis dels anys 30 i la segona Guerra Mundial. Les úniques referències a l'adhesió franquista que hi ha són les que apareixen a les *Memòries* del protagonista, on nega haver estat ni espia ni franquista, sinó només haver “conviscut” amb el règim.

A la col·laboració d'Agustí Pons sí que es fa més èmfasi en aquesta vinculació, i l'autor afirma que Sentís hauria d'haver explicat la seva actuació durant la Guerra Civil “sense subterfugis”. “Les explicacions prolixes i poc clares sobre aquesta actuació, per exemple, en el seu llibre de *Memòries*, han permès que els mèrits periodístics de Carles Sentís fossin regatejats per un sector important, i influent, de periodistes catalans”, diu Pons. També parla de l'article *Finis Cataloniae?*, que el descriu com fet “des de la posició del vencedor, inequívocament franquista”. Finalment, també s'esmenta el càrrec que va ocupar Sentís com a director general de Coordinació Informativa del govern d'Arias Navarro, just després de la mort de Franco, quan el govern encara era regit pels principis del *Movimiento*.

Per la seva banda, Casasús, com ja fa a l'*Ara*, s'està de fer cap referència a la relació de Sentís amb la dictadura, i fins i tot hi ha un buit narratiu entre l'exili del periodista l'any 36 i la seva cobertura informativa de la segona Guerra Mundial.

A l'article de Manuel Cuyàs es recorre de nou a conceptes com “llums i ombres” o “contradiccions” i “complexitat humana”. Tot i explicitar que Sentís va “abraçar la causa franquista” i definir l'article *Finis Cataloniae?* de “terrible”, Cuyàs dedica bona part de la resta del text a buscar possibles contrapesos i desgreuges, com la seva acreditació a través dels països aliats als judicis de Nüremberg, la direcció de Ràdio Barcelona (“la primera que va dir algunes coses en català”), la contribució al retorn de Tarradellas o la publicació a l'editorial La Campana, en què l'orientació ideològica de la propietària, segons Cuyàs, exculparia Sentís de qualsevol dubte.

La notícia de la mort de Carlos Sentís es feia pública el passat dimarts 19 de juliol al voltant de quarts de set de la tarda. Les dues principals ràdios generalistes de Catalunya se'n començaven a fer ressò poc després a través de butlletins informatius i n'ampliaven la informació a través dels programes posteriors de cada cadena.

Cobertura de RAC 1

Dimarts 19 – *La nit a RAC1*

La notícia de la mort de Sentís no té un pes important dins la programació de la cadena del Grup Godó fins a les nou del vespre del mateix dimarts, quan és un dels temes de portada de *La nit a RAC1*, l'espai d'anàlisi de les notícies del dia en profunditat conduït per Xavi Freixas.

Tot i comptar amb dos tertulians habituals del programa (Enric Sierra, director de *La Vanguardia* digital i Antoni Dalmau, filòleg) Freixa estableix una connexió telefònica per parlar de Carlos Sentís amb Lluís Foix, exdirector adjunt de *La Vanguardia* i actual articulista del diari. Abans, però, Freixa fa una introducció sobre Sentís. A més de destacar-ne la seva tasca com a "reporter del segle XX" i "curiós" insaciable, el conductor fa petites incidències a la seva biografia. Relata que fou "un periodista en actiu des d'abans de la Guerra Civil" però obvia la tasca de Sentís durant el franquisme, per parlar de les implicacions polítiques de Sentís en la Transició: "va ser candidat de la UCD i conseller de la Generalitat amb Josep Tarradellas". Posteriorment cita les cròniques de Sentís en els judicis de Nüremberg o de la constitució de les Nacions Unides.

En el mateix sentit, bona part de la intervenció de Lluís Foix, amb qui Freixa conversarà al llarg de poc menys de deu minuts, se centra en elogiar la tasca de Sentís a partir de la Transició. D'abans de la guerra, però, Foix explica: "El Carles va estar el 6 d'octubre de l'any 34, quan hi va haver el cop d'estat a la Generalitat, ell estava allà amb el president Companys. Va viure el començament de la Guerra i després se'n va anar a l'estranger. Va fugir perquè la seva família corria perill de conservar la vida". Seguidament, enumera les diferents publicacions per on va passar el periodista i comenta algunes anècdotes personals amb ell.

Dimecres 20 – *El món a RAC1*

Ben bé des de les 6 del matí, la notícia de la mort de Sentís apareix a tots els butlletins informatius de l'espai dirigit per Jordi Basté. Els butlletins parlen de "l'espectador privilegiat del segle XX", "un dels grans retratistes del segle" i de la seva tasca periodística amb les cròniques de De Gaulle a l'Àfrica, del naixement de Nacions Unides, i dels judicis de Nüremberg. Els diferents butlletins també destaquen la seva implicació política al llarg dels anys: "Sentís també va tenir una vida lligada a la política. Primer a la Generalitat republicana i després, durant el règim franquista, com a agregat de premsa a les ambaixades de Brussel·les i París". Cap dels butlletins incideix més en aquest canvi de bàndol i es limita a reproduir aquesta mateixa cita.

Als diversos butlletins, però, s'hi van afegint informacions complementàries. D'una banda, un tall de veu del mateix Sentís, una entrevista concedida a la cadena el 3 de maig passat en la qual parla del paper de corresponsal. En un butlletí posterior, hi trobem la declaració de Jaime Arias, periodista i amic íntim de Sentís, explicant la seva tasca pel retorn de Tarradellas. En el mateix butlletí, el locutor llegeix l'article publicat per Enric Sierra a *La Vanguardia* elogiant també la tasca del periodista centenari.

A les vuit del matí, la mort de Sentís centra l'editorial de Jordi Basté per presentar la tertúlia. El seu discurs torna a parlar d'un "retratista" i d'un "espectador privilegiat" i, en un discurs de més de deu minuts en els quals també presenta els contertulians, Basté destaca Sentís com algú que "mereix tots els honors i l'admiració de la professió". Basté llegeix alguns fragments de l'article que el Comte Godó li ha escrit a *La Vanguardia* i destaca que "els diaris van plens de records cap a la figura de Carles Sentís: José Antich, Julià Guillamon, Sergio Vila-Sanjuán, Manuel Cuyàs, Agustí Pons, Josep Maria Casasús, Rafael Vallbona, Joan Tàpia i un llarg etc". Excepte els tres darrers, la resta d'articulistes que cita Basté han publicat l'article a *La Vanguardia*.

El tema s'amplia amb la tertúlia, en la qual hi intervenen Lluís Foix, Francesc Marc Àlvaro (periodista i col·laborador a diversos mitjans entre els quals *La Vanguardia*, Catalunya Ràdio o *El Temps*), Manuel Cuyàs (col·laborador de *El Punt i l'Avui*) i Ernest Benach (expresident del Parlament català). Bona part del debat sí que se centra, en aquest cas, a parlar de les controvèrsies que han generat les simpaties pel règim franquista de Sentís. Enceta el tema Lluís Foix amb aquestes paraules: "Ja sé que va col·laborar o va estar amb el franquisme, però sembla ser que ningú s'hagi embrutat les mans en aquest país, que només hi ha hagut el Carles Sentís" (...) "aquí hi va haver molta gent que va entrar per la Diagonal, hi va haver molta gent que va col·laborar amb el franquisme. Més o menys la meitat".

Francesc Marc Àlvaro comença la seva intervenció subscriuint les paraules de Foix i en destaca "la complexitat del segle i la complexitat del país" de l'època que va viure Sentís. Àlvaro fa dues referències clares al murmuri que ha portat el tema a les xarxes socials. La primera: "Ahir em van doldre alguns missatges que vaig veure de gent que no entén les coses i que fa judicis absolutament binaris i presentistes del passat". Àlvaro creu que aquesta complexitat del personatge s'ha de buscar més enllà d'un moment concret perquè també cal tenir en compte que "si la transició va sortir més o menys bé és perquè gent com el Sentís hi va posar el coll (...) jo crec que va evitar que ens tornem a matar tots plegats que és, en definitiva, el que fa la gent de seny durant la Transició". Finalment, Francesc Marc Àlvaro cita també el premi que li va atorgar Blanquerna-Universitat Ramon Llull a Sentís i es torna a queixar de les crítiques que van rebre per donar-li: "la gent té trajectòries polítiques d'un cantó o d'un altre però més enllà d'això hi ha les actituds personals que s'avalen també amb el propi tarannà i en aquest sentit Sentís va demostrar que era un home de concòrdia".

Manel Cuyàs també avala l'opinió de Francesc Marc Àlvaro i hi afegeix, en relació a l'article de *Finis Cataloniae?*, escrit per Carlos Sentís l'any 39, que "evidentment és un article franquista, a favor de Franco, en contra de com s'havia portat la República durant la Guerra i la figura de Companys." I enllaça: "Crec que això val la pena de dir-ho i no cal amagar-ho, al contrari, com més ho diem més valor té la complexitat d'aquesta persona que és la que després, al cap d'uns anys, és el que porta Tarradellas a Catalunya".

La intervenció d'Ernest Benach destaca les "llums i ombres" de la vida de Sentís i sentència que "la història ja el jutjarà i posarà cadascú al seu lloc". Benach però, vol matisar un aspecte

de la conversa (“perquè si no ho dic rebentaré”): “Tarradellas torna, però no torna gràcies a Carles Sentís només. Sembla que sigui així i no és cert”.

Francesc Marc Àlvaro conclou la tertúlia insistint en la idea de complexitat que envolta l'anàlisi de la figura de Sentís i fa una segona referència al debat que s'ha generat a les xarxes socials: “Perquè no el matés també la FAI, Sentís se'n va a l'altra banda. Això és el drama d'aquest país. Si la gent que m'està dient pel Twitter que estem disculpant Sentís, no entén aquest gran drama, no entén res. Víctor Torres va triar l'exili i Sentís va triar un altre camí. I això ja ho vaig dir quan va morir Samaranch, que també sintetitza llums i ombres d'aquest país”.

Les conclusions de la tertúlia, doncs, han estat unànimes sobre la “complexitat” no només de la vida de Sentís sinó també del moment històric que va viure. No s'han sentit veus discordants amb aquesta versió.

Dimecres 20 – La nit a RAC1

Durant la tarda, la notícia de la capella ardent de Sentís i les dades de l'enterrament no es fan presents a la graella, sinó que es repeteixen les temàtiques dels programes del dia anterior. A *La nit a RAC1* es limiten a reproduir, de nou, les cites que ja es feien servir a primera hora del matí amb una notícia dins del butlletí informatiu del programa sense més ampliacions.

Cobertura de Catalunya Ràdio

Dimarts 19 – Catalunya Vespre

La primera notícia desenvolupada que apareix sobre la mort de Sentís és al programa de Marta Romagosa, que comença cada dia a les set de la tarda. La notícia destaca les principals fites de Sentís. L'enllaç entre les seves feines també passa, en un primer moment, de la República a la Transició: “Carles Sentís va començar a escriure abans de la Guerra Civil espanyola. També va tenir un destacat paper en la Transició”. La peça informativa va acompanyada de tres talls de veu de “persones que el coneixien bé i que han fet una traça de la seva trajectòria”, segons afirma la mateixa presentadora. Es tracta de Lluís Foix, de nou, de l'editora de Sentís, Isabel Martí, i de l'expresident de la Generalitat Jordi Pujol. De nou, els tres preguntats lloen la figura del periodista sense cap fissura.

Dimarts 19 – Converses

El programa de Marta Romagosa, de mitja hora de durada, deixa pas al programa d'entrevistes titulat *Converses*, presentat per Jordi Garcia Soler. Aprofitant la mort de Sentís, i tal i com va fer Televisió de Catalunya amb la reposició del documental *Els espies de Franco*, Catalunya Ràdio recupera l'entrevista que li feu Garcia Soler a Sentís el 27 de juliol del 2006.

La conversa, d'una hora de durada, repassa els fets més remarcables de la vida de Carlos Sentís, narrats en primera persona. Ben avançada l'entrevista, el presentador li fa la següent pregunta: “M'agradaria recordar com en aquella situació, de la pre-guerra civil espanyola i de la guerra civil, un jove com tu, il·lusionat amb l'adveniment de la República i amb l'adveniment de la Generalitat republicana, acabés estant a l'altre bàndol. Què va passar?”. Sentís s'explica: “jo vaig percebre l'amenaça faista, que van matar a molta gent”. Sentís afirma que estava “en contra de la revolució” que propugnava la FAI i els sectors anarquistes i declara que “la bogeria de la crema d'esglésies i els assassinats que hi va haver em van commocionar profundament.

Llavors jo i tres periodistes més de la Lliga vàrem marxar cap a Itàlia. No va ser una sortida capritxosa, sinó una sortida amenaçadora”, concreta Sentís.

En aquest punt, el presentador, deixeble seu a *Tele/Expres*, mestratge que no dubta a adular durant l'entrevista, afirma: “Tu que haguessis pogut dedicar-te a fer una carrera al franquisme vas preferir ser corresponsal i enviat especial”. En aquest punt, Sentís vol matisar: “Jo vaig fer la guerra amb Franco, però no la política. Per mi l'endemà que es va acabar la guerra tot va quedar anul·lat. Vaig conviure-hi, però no vaig fer mai la política de Franco”, afirma.

La resta de l'entrevista parla de les seves vicissituds durant els primers anys de professió, la visita de De Gaulle a l'Àfrica, el procés de Nüremberg, la visita als camps de concentració i la tornada de Tarradellas a la Generalitat, així com també de la seva visió del periodisme.

Dimecres 20 – El matí de Catalunya Ràdio Estiu

La primera tertúlia del matí, dirigida per Francesc Soler, dedica els primers deu minuts a parlar de la mort de Sentís amb Cristian Segura (escriptor i periodista de l'*Ara*), David González (periodista de *La Vanguardia*) i Xavier Ferrer (economista i polític). Soler també introdueix el tema fent referència a “una figura que resumeix el segle XX” i es pregunta “si se li ha fet prou justícia”.

El debat de la cadena pública se centra més en la importància per al periodista de cobrir un esdeveniment al moment i de ser-hi en persona que no pas en la trajectòria vital del propi Sentís. David González opina que “amb el temps, la seva figura s'engrandirà perquè no n'hem tingut tants de professionals de la brillantor i de la vocació i de la dedicació a aquesta feina”. Xavier Ferrer avala l'afirmació de González i en el seu cas, sí que fa una petita menció al passat de Sentís: “ell, l'any 36, que devia tenir 20 i tant anys, només havia estat... bé, s'ha de viure aquells moments, d'això ja en fa 75 anys i la situació parlada des d'aquí ara és molt senzilla però allà, com deia ell, en alguns moments no hi havia opció i estaves en un lloc o en un altre”. Per Cristian Segura és evidentment molt difícil “jutjar la figura de Sentís a *toro pasado*”. Segura apel·la de nou a la complexitat del moment que va viure Sentís: “Va ser un moment de la història molt traumàtic i una persona que després va fer el que va fer perquè tornés Tarradellas i per conciliar la ciutadania i els bàndols espanyols, etc, es mereix un tribut”. L'última intervenció d'aquests pocs més de deu minuts de conversa la té David González que, igual que Francesc Marc Àlvaro, també fa una referència al que ha llegit a la xarxa: “Avui estem veient massa coses per la xarxa i a vegades penso si en el fons no acabem de veure res. Les coses al final són persones, i són situacions i són intercanvis”.

La premsa digital és la que ha donat més rellevància al passat franquista de Carlos Sentís. La majoria de digitals catalans han esmentat les denúncies per espionatge, l'article *Finis Cataloniae?*, que va escriure a *La Vanguardia* el febrer de 1939 anomenant gàngster a Lluís Companys, la seva feina com a director de la franquista agència EFE o les protestes de més de cinquanta periodistes catalans encapçalats pel Grup Barnils quan el 2009 se li va concedir la Medalla del Mèrit al Treball a la seu del Col·legi de Periodistes de Catalunya. En molts casos, fins i tot, aquesta part ha estat la que ha centrat les informacions. “Mor als 99 anys el periodista i escriptor filofranquista Carlos Sentís”, titulava Directe.cat, “Tothom lloa Sentís i n'oblida el seu passat franquista” -Crònica.cat- o, encara més contundent, “Els mitjans del règim santifiquen Carles Sentís i amaguen el seu passat feixista” a Llibertat.cat.

Nació Digital, Racó Català i El Debat han optat per una línia més neutra, limitant-se, en el titular, a informar de la mort del periodista però incloent les informacions sobre el seu “passat més fosc” al cos de la notícia, amb matisos sobre la importància que li han donat, molta en el cas de Racó Català, molt poca en El Debat.

La nota discordant la van posar -amb enfocaments diferents, però- el 3cat24 i Vilaweb. El primer va seguir la línia editorial de la resta de la CCMA i a les seves informacions sols un apunt explica que Sentís va lluitar amb el bàndol franquista per tot seguit matisar que ho va fer “per escapar, diu [Sentís], de la situació que llavors es vivia a Catalunya”. Oblit, però, que és respost per nombrosos lectors en forma de comentaris aportant part de la informació que mancava a l'article. Vilaweb, per la seva banda, va optar per minimitzar els fets i es va limitar a publicar una breu nota on, al mateix titular, descriu Sentís com a “franquista”. Això sí, la informació ve acompanyada de nombrosos enllaços a articles antics de Ramon Barnils, Xavier Montanyà o Vicent Partal denunciant el passat col·laboracionista del periodista. El mateix Partal dedica una editorial al tema, titulada *La mort d'un gran periodista*, però que està centrada en la figura de Sokratis Giolias, un periodista grec de 37 anys, assassinat el dia anterior per la seva tasca molesta amb el poder. “Amb només 37 anys d'edat ja s'havia distingit per la coherència del seu treball i va fer coneguda una frase segons la qual 'no hi ha cap article que haja escrit mai que no el signaria avui'. No tots els periodistes poden, o podien, dir el mateix”.

Les xarxes socials i els blocs han acompanyat aquesta tasca de memòria històrica realitzada pels diaris digitals. A l'etiqueta #sentís al Twitter hi han predominat les piulades recordant el passat fosc del personatge i han sigut força els blocs que han enllaçat amb l'article “Finis Cataloniae?” i altres textos sobre la polèmica generada per la concessió de la Medalla al Mèrit del Treball ara fa dos anys.

* A diferència del que va passar amb la mort de Juan Antonio Samaranch, en què el silenci sobre les seves vinculacions amb el franquisme va ser general, amb la de Carlos Sentís s'hi ha fet referència. **Els mitjans catalans no han ocultat el passat franquista del periodista.** En molts casos, però, o bé l'han minimitzat –com TV3– o bé l'han matisat a través de les seccions d'opinió, justificant-lo per les circumstàncies històriques que li va tocar viure.

* TV3 no ha donat gran rellevància a la mort de Sentís. **Els informatius de la televisió pública catalana no han obviat el passat franquista del periodista, però no l'han destacat, i s'han centrat en informar sobre les altres facetes de la seva vida.** Les úniques opinions sobre la seva figura han estat en clau positiva.

* Pel que fa a la cobertura de Catalunya Ràdio i RAC 1, **destaca la defensa monolítica realitzada a les principals tertúlies d'opinió de les dues cadenes.** Els tertulians han justificat la implicació de Sentís amb el franquisme per la “complexitat del moment”, sense abordar a fons els motius d'aquesta suposada complexitat. **La manca de pluralitat ha estat la norma en uns espais d'opinió que són la referència informativa de gran part de la societat catalana.**

* Els diaris analitzats tampoc han obviat el passat franquista de Sentís. A nivell informatiu, **els diaris han abordat els diferents aspectes de la vida del periodista,** i en alguns casos, com l'Ara o *El Periódico*, s'ha dedicat un espai remarcable a aquesta vinculació. Pel que fa a les peces d'opinió que han acompanyat els textos informatius, es constata de nou la manca de pluralitat. **Quasi tots els rotatius han publicat col·laboracions que o bé elogiaven la figura de Sentís i n'obviaven la faceta franquista o bé justificaven aquest paper per la “complexitat del moment”.**

* **Internet ha estat de nou el gras contrapès informatiu.** La majoria de mitjans digitals –l'única excepció seria el portal de la CCMA 3cat24– han optat per destacar la militància franquista de Sentís i fer d'aquesta faceta del personatge el punt central de la seva estratègia informativa.

* Al mateix temps, **les xarxes socials han estat de nou un altaveu de postures divergents amb els plantejaments de la majoria de mitjans de comunicació.** La incidència de les xarxes ha estat manifesta sobretot en el cas de les tertúlies radiofòniques i espais d'opinió dels mitjans: els tertulians s'han vist en l'obligació, en alguns casos, de rebatre els arguments crítics difosos a través de Twitter o Facebook.

* **Tots els mitjans analitzats han recorregut al concepte de “complexitat” per definir la figura de Sentís, sense especificar els diferents aspectes d'aquesta suposada dificultat per entendre el personatge.** Sobta que els mitjans de comunicació recorrin a un concepte com aquest per no entrar a fons en una

determinada matèria, quan precisament la seva tasca es basa en explicar la complexitat de la realitat amb totes les seves arestes.